

## POSTANOWIENIE

Dnia 23 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania M.F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie

o prawo do emerytury górniczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 23 lipca 2025 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach  
z dnia 18 sierpnia 2023 r., sygn. akt III AUa 522/23,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

M.D.

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 18 sierpnia 2023 r. oddalił apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z 2 marca 2023 r., który zmienił decyzję pozwanego z 11 lutego 2022 r. i przyznał ubezpieczonemu M. F. prawo do emerytury górniczej od 1 lutego 2022 r.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że z dokumentów zgromadzonych w aktach ZUS oraz z przedstawionego przez organ rentowy zestawienia z 11 lipca 2023 r., ubezpieczony M. F. wykonywał pracę górniczą od 2 lutego 1981 r. do 24 października 1983 r. i został powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej. Służbę odbywał w okresie od 25 października 1983 r. do 15 października 1985 r., a następnie podjął pracę górniczą od 14 listopada 1985 r. Ustawa o emeryturach

i rentach z FUS nie przewiduje zaliczenia okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu pracy górniczej, od którego zależy prawo do emerytury górniczej z art. 50a. Nie można jednak zapominać, że obowiązują regulacje dotyczące odbywania zasadniczej służby wojskowej i m.in. wpływu tego okresu na uprawnienia pracownicze i z zakresu ubezpieczeń społecznych. W czasie odbywania przez ubezpieczonego służby wojskowej obowiązywała ustawa z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1984.7.31. t.j.). Art. 125 tej ustawy stanowił, że:

1. Pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również w razie podjęcia pracy na podstawie skierowania terenowego organu administracji państwowej stopnia podstawowego, jeżeli wniosek o skierowanie do pracy został złożony temu organowi w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej.

3. Pracownikowi, który podjął pracę lub złożył wniosek o skierowanie do pracy po upływie trzydziestu dni od zwolnienia ze służby wojskowej, czas odbywania służby wlicza się do okresu zatrudnienia tylko w zakresie wymiaru urlopu wypoczynkowego i wysokości odprawy pośmiertnej oraz uprawnień emerytalno-rentowych.

4. Terminy przewidziane w ust. 1 i 2 uważa się za zachowane, jeżeli pracownik nie mógł podjąć pracy lub wystąpić z wnioskiem o skierowanie do pracy z przyczyn usprawiedliwiających nieobecność w pracy.

5. Przepisy ust. 1-4 stosuje się, jeżeli przepisy szczególne nie przewidują korzystniejszych uprawnień.

Ubezpieczony w ciągu trzydziestu dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej podjął pracę w zakładzie pracy, w którym był zatrudniony w dniu powołania do tej służby. Zatem czas odbywania służby wojskowej należy mu wliczyć do okresu zatrudnienia w tym zakładzie w zakresie wszystkich uprawnień wynikających z kodeksu pracy oraz z przepisów szczególnych (ust. 1). Taka

zasada obowiązuje, jeżeli przepisy szczególne nie przewidują korzystniejszych uprawnień (ust. 5). Wobec braku korzystniejszych uprawnień, ubezpieczonemu na podstawie art. 125 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej należy okres od 25 października 1983 r. do 15 października 1985 r. wliczyć do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym był zatrudniony w dniu powołania do służby, w zakresie wszystkich uprawnień wynikających ze stosunku pracy. Ubezpieczony w całym okresie zatrudnienia w KWK K., poczynwszy od 2 lutego 1981 r., pracował na stanowisku górnika pod ziemią, co stanowi pracę górniczą z art. 50c ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Nie ma żadnych podstaw, aby okres odbywania służby wojskowej wliczyć ubezpieczonemu do okresu zatrudnienia jako pracę innego rodzaju czy na innym stanowisku, ponieważ pewne uprawnienia ze stosunku pracy są związane nie tylko z samym zatrudnieniem, ale również ma na nie wpływ stanowisko pracy, wymiar czasu pracy czy miejsce wykonywania pracy. Tak jest np. w przypadku pracownika wykonującego pracę pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Dla niego istotne jest, aby okres odbywania służby wojskowej był wliczony do okresu zatrudnienia w zakresie wszystkich uprawnień jakie dla niego wynikają ze stosunku pracy, czyli z konkretnego stosunku zobowiązaniowego pomiędzy nim, a jego pracodawcą. Nie ma też przesłanek do przyjęcia, że gdyby ubezpieczony nie pełnił służby wojskowej, to w okresie od 25 października 1983 r. do 15 października 1985 r. wykonywałby inną pracę niż w całym okresie zatrudnienia. Z art. 125 ust. 3 ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP wynika, że nawet gdyby pracownik podjął pracę u dotychczasowego pracodawcy po upływie trzydziestu dni od zwolnienia ze służby, to także wówczas okres odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia, od którego zależą uprawnienia emerytalno-rentowe. Na podkreślenie zasługuje również kwestia, że pełnienie przez pracownika służby wojskowej nie może powodować, że jego sytuacja będzie mniej korzystnie ukształtowana niż sytuacja pracownika, który nie odbywał służby wojskowej.

Uwzględniając powyższe Sąd stwierdził, że ubezpieczony po spełnieniu przesłanek z art. 50a ustawy emerytalnej nabył prawo do kolejnej emerytury górniczej.

Powyższy wyrok został zaskarżony w całości skargą kasacyjną wniesioną przez organ rentowy, w której wskazano, że „jest ona oczywiście uzasadniona. Naruszenie przepisu prawa, na którym oparta jest skarga kasacyjna, jest oczywiste i widoczne przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej i wynika z treści skargi. Zaskarżone orzeczenie już na pierwszy rzut oka narusza porządek prawny w sposób niedopuszczalny w praworządnym państwie (postanowienie SN z dnia 21 września 2005 r., II CK 330/05). Brzmienie art. 50a ustawy emerytalnej jest jednoznaczne, a mając na uwadze, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych są przepisami bezwzględnie obowiązującymi, należy je interpretować ściśle i nadawać im takie znaczenie jakie wynika z ich językowej wykładni. Emerytura górnicza jest świadczeniem stanowiącym wyjątek od emerytur przyznawanych w powszechnym wieku emerytalnym i dlatego przesłanki warunkujące prawo do jej przyznania muszą być wykładane ściśle. Nie można także porównywać emerytury górniczej z emeryturą w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szkodliwych. Przepis art. 125 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony nie określa natomiast żadnej przesłanki prawa do emerytury, gdyż odnosi się jedynie do kwestii wliczania okresu służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie wszystkich świadczeń wynikających ze stosunku pracy. Analiza przepisów prawa ubezpieczeń społecznych prowadzi z kolei do wniosku, że nie jest możliwe postawienie znaku równości między pracą górniczą w rozumieniu art. 50c ustawy emerytalnej a pracą w szczególnych warunkach ujętą w wykazie A, dziale I (W górnictwie). Każda praca jest bowiem pracą w szczególnych warunkach, ale obowiązujące przepisy nie przewidują możliwości uznania innych niż wymienione w art. 50c okresów pracy w szczególnych warunkach za okresy pracy górniczej lub równorzędnej z pracą górniczą”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Skarżący nie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna.

Argumentem pozwanego jest to, że ustawa emerytalna nie zalicza służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach ani do okresu pracy górniczej. Innymi słowy skarżący nie zgadza się ze stwierdzeniem, że sporne uprawnienie może wynikać z ustawy o powszechnym obowiązku obrony.

Kwestia nie jest nowa. Orzecznictwo Sądu Najwyższego jest zgodne, że okres zasadniczej służby wojskowej może być zaliczony do okresu pracy w szczególnych warunkach i jako okres pracy górniczej, przy uwzględnieniu przesłanek wynikających z przepisów o powszechnym obowiązku obrony.

Dwa zasadnicze argumenty przemawiają za takim kierunkiem wykładni. Pierwszy ma charakter ustrojowy i systemowy, bowiem górnik, który przerywa pracę w kopalni ze względu na obowiązek służby wojskowej, nie powinien być w gorszej sytuacji niż inni górnicy, którzy nie mieli z tej przyczyny przerwy w zatrudnieniu.

Po wtóre ustawy jako źródła prawa mają równorzędne znaczenie w systemie prawa, dlatego brak jednoznacznej normy w ustawie emerytalnej nie zamyka wykładni, że szczególne uprawnienie do zaliczenia okresu służby wojskowej do okresu pracy, a tym przypadku w górnictwie, wynika z ustawy o powszechnym obowiązku obrony, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd w zaskarżonym wyroku.

Wykładnia Sądu Najwyższego jest zgodna i może reprezentować ją teza wyroku z 25 października 2022 r., I USKP 137/21, zgodnie z którą *„Okres zasadniczej służby wojskowej odbytej przez pracownika zatrudnionego poprzednio u pracodawcy, u którego wykonywał pracę górniczą, która ze względu na swój kwalifikowany (szczególny) charakter uprawnia go do emerytury w znacznie niższym niż powszechny wiek emerytalny (de facto w każdym możliwym wieku, w którym wypracował pod ziemią 25-letni okres), traktuje się tak samo jak wykonywanie takiej pracy. Skoro okres ten podlega zaliczeniu jako okres zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień (także emerytalno-rentowych) uzależnionych od lat pracy u takiego pracodawcy, to powinno uwzględniać się go także do stażu pracy górniczej wymaganego do nabycia prawa do emerytury górniczej bez względu na wiek.”* (por. dalsze orzecznictwo wskazane w uzasadnieniu tego wyroku).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.).

[a.t]